

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านห้วยถนน

นางสาวสดาวัลย์ ทิศกลาง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ลดาวัลย์ ทิศกลาง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านห้วยถนน หมู่ 7 ตำบลห้วยทะเล

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ยอติชาติ วงศ์กอบลาภ , 101 หน้า

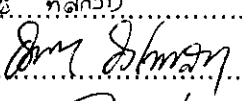
งานวิจัยโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานกองทุน เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด โดยการเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การทำประชาคมและใช้แบบ บร. 1-12 เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการประเมิน โดยใช้ “CIPP Model” ของสตัฟเฟิลบีม

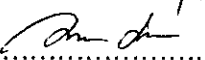
ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านห้วยถนน บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยด้านบวกที่สำคัญได้แก่ สมาชิกกองทุนปฏิบัติตามระเบียบกองทุนอย่างเคร่งครัด การมีระบบบริหารจัดการกองทุนที่ดี การจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ การประสานงานที่ดีระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก ปัจจัยด้านลบ ได้แก่ สมาชิกในชุมชนยังเป็นหนี้ในระบบ สมาชิกขาดประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจ สำหรับดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านห้วยถนน คือ ประชาชนมีความซื่อสัตย์ สามัคคี จึงทำให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา...ลดาวัลย์ ทิศกลาง

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา...

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา...

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของ
สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ อติชาต วงศ์กอบลาภ)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. ชีรุต สุขกำเนิด)

(อาจารย์ แสงดาว เลียบกระโทก)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทองพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ 7 เดือน 7 พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ อติชาติ วงศ์กอบตาและอาจารย์แสงดาว เลียบกระ โทก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- นายอำเภอ กำนัน ประธานฝ่ายบริหารและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก
- และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านหัวถนน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ทำนนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ลดาวัลย์ ทิศกลาง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
 บทที่ 1 บทนำ	 1
1. ภูมิหลัง	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544	5
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	6
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	7
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	8
7. หลักการประเมินโครงการแบบซิป โมเดล	9

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	11
1. วิธีการประเมินโครงการ	11
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	15
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	19
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	20
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	21
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	21
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	32
3. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	37
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	41
1. ความเป็นมาของโครงการ	41
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	41
3. วิธีดำเนินการ	41
4. อภิปรายผล	42
5. ข้อเสนอแนะ	43
บรรณานุกรม	45
ภาคผนวก	46

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงตัวชี้วัดและตัวแปรตามของหน่วยระบบA	16
2. ตารางแสดงตัวชี้วัดและตัวแปรตามของหน่วยระบบB	18
3. ตารางแสดงจำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะ ของประชากร	30
4. ตารางแสดงจำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ	31

สารบัญ

ตารางที่	หน้า
1. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมิน และการตัดสินใจของStufflebeam	12
2. แสดงระบบการทำงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

ภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.)พรรคไทยรักไทยได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล นโยบายของพรรคขณะหาเสียงเลือกตั้งหนึ่งที่สำคัญมีหลายด้านในนโยบายหลักที่จำเป็นต้องมีการผลักดันให้เป็นรูปธรรม ชัดเจนและรวดเร็วที่สุดคือการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยมีสาระประการหนึ่งคือการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้านจนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนและเมื่อวันที่26กุมภาพันธ์พ.ศ.2544 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทุกแห่งๆละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเพื่อใช้พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อสร้างศักยภาพในการเรียนรู้,พัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาสู่กระบวนการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

เมื่อหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองใดมีความพร้อมตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติก็จะได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนและได้จัดตั้งกองทุนและได้รับการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทเข้ากองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เพื่อดำเนินการบริหารและจัดการกองทุนฯ โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านซึ่งมาจากการเลือกของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละแห่งดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์จำเป็นต้องติดตามและประเมินผลโดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านฯซึ่งทำงานและศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้นๆเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินผลในรูปของ “สารนิพนธ์”(Substantive Report)เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่นและเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อให้ทราบว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหัวถนนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกองทุนทั้ง5ข้อมากน้อยเพียงใด

2.2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินเป็นแนวทางปรับปรุงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหัวถนนต่อไป

2.3 เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางการตัดสินใจโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของรัฐบาลต่อไป

3.กรอบความคิดทฤษฎี

วิธีประเมินผลสำเร็จโครงการ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนมีหลายทฤษฎีซึ่งล้วนต้องการวัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดเช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการของเซอร์เบอร์ สเปนเซอร์(Herbert Spencer)ซึ่งกล่าวว่าสังคมจะเจริญก้าวหน้าขึ้นเสมอถ้าไม่มีการแทรกแซงจากภายนอกหรือทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม(Social Darwinism)ของชาร์ล ดาร์วิน(Charles Darwin)กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของสังคมรวมถึงชุมชน,ท้องถิ่น สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลเชิงวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ปัจจัยที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานรวมทั้งกำหนดเงื่อนไขต่างๆในสังคมคือปัจจัยทางชีววิทยา การถูกเลือกและการอยู่รอดทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นก็คือความสามารถในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเป็นต้น

ในการศึกษาการวิจัยฉบับนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีความคิดเชิงระบบหรือรูปแบบการประเมินแบบชิป(CIPP Model)เป็นเครื่องมือในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและประเมินผลโครงการโดยอักษรย่อของ CIPP Model มีความหมายดังนี้

Cย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบหรือสภาพรวมของชุมชน ซึ่งมีผลต่อโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆเช่นสภาพภูมิประเทศ,ประชากรของชุมชน,สภาพแวดล้อมของชุมชน,เศรษฐกิจและวิถีชีวิตของชุมชนเป็นต้น

Iย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบหรือโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่เข้าไปมีบทบาทต่อหน่วยที่ศึกษาหรือชุมชน,ท้องถิ่นหนึ่งๆเช่นนโยบายกองทุนหมู่บ้าน,เงิน1ล้านบาท,คณะกรรมการกองทุนฯเป็นต้น

Pย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบหรือการดำเนินกิจกรรมที่กระทำต่อเนื่องภายหลังจากปัจจัยนำเข้าภายใต้สภาวะแวดล้อมนั้นๆเช่นการคัดเลือกผู้กู้,การทำบัญชีและการทำกิจการที่ถูกวิธีเป็นต้น

Pย่อมาจาก Product คือผลผลิตของหน่วยระบบหรือผลจากการดำเนินกิจกรรมเช่นยอดเงินกู้,จำนวนผู้กู้และรายได้เป็นเงินเป็นต้น

4.วิธีดำเนินการ

- 1.ศึกษาเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.ศึกษาสภาพและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหัวถนน
- 3.เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบรายงาน(บร.1-12)เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล

4.สรุปเป็นรูปแบบรายงานการวิจัย ตามรูปแบบและขั้นตอนที่กำหนด

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 1.ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านหัวถนน
- 2.ได้ทราบแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหัวถนน
- 3.ได้ทราบขั้นตอนวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ในการประเมินผลโครงการและนำความรู้ไปพัฒนา
กิจการหรืออาชีพของตนเองในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

มาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลเชื่อว่าจะต้องกระตุ้นจากฐานราก (รากหญ้า) ของประเทศ โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เพื่อลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน,สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต บริหารจัดการเงินอุดหนุนจากรัฐบาลด้านบวกด้วยตนเอง เน้นการพึ่งพาตนเองของชุมชนในการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (ภูมิปัญญาชาวบ้าน) เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

1.2หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการคือ

- 1.ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 2.ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนฯ
- 3.การบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้องและเกื้อกูลในส่วนต่างๆ
- 4.การมีระบบตรวจสอบและประเมินผลโครงการ

1.3วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1.เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 2.ส่งเสริมให้หมู่บ้านมีการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการระบบและบริหารจัดการเงิน

ทุนของตนเอง

- 3.กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ
- 4.เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน

1.4ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง

2.ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน, รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธาน ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ,กระทรวงการคลัง,กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,กระทรวงพาณิชย์,กระทรวงอุตสาหกรรม,กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการสำนักรัฐมนตรีการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสินผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ คือ

1.กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.กำหนดแผนการจัดหาเงินทุน และการจัดสรรให้แก่กองทุน

3.จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนฯเสนอนายกรัฐมนตรี

4.กำหนดแผนงานและอกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน รวมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

5.ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน,การจ่ายเงิน,การเก็บรักษาเงิน,จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนและอื่นๆ เช่นออกกฎระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน,ออกระเบียบคำสั่งและประกาศรวมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้ เป็นต้น

หมวด2สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานมี อำนาจ หน้าที่คือ

1.ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ,ปฏิบัติงานธุรการของกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและอนุกรรมการ

2.ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน

3.ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบายรวมทั้งดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน

4.จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

3.แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพ.ศ.2544 กล่าวว่

1.จะต้องมีครัวเรือน สามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุม

2.การคัดเลือกคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

1.กองทุนแต่ละกองทุนต้องมีคณะกรรมการกองทุน จำนวนไม่น้อยกว่า เก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วยชายและหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน

2.คณะกรรมการมาจากการคัดเลือกกันเอง โดยสมาชิกภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

4.เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุสิบปีบริบูรณ์

5.ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

6.ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

7.ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช

8. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน เช่น ลาออกเป็นต้น

4.แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด
- 2.คุณสมบัติกรรมการ ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- 3.ความรู้ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนฯของคณะกรรมการ
- 4.มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5.การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประชาชน
- 6.สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบกองทุนครบถ้วน
- 7.มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหัวถนน ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.ที่ตั้ง 74 หมู่ 7 ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา

2.วัตถุประสงค์

- 1.เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2.เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการรับฝากรายเดือน
- 3.เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 4.เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ

- 1.เป็นคนมีความซื่อสัตย์สุจริต
- 2.เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
- 3.เป็นคนไม่มัวเมาในอบายมุข
- 4.รู้จักสามัคคี

3.แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วย

- 1.เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนฯ
- 2.เงินกู้ยืม
- 3.ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน

4.เงินรับฝาก

5.เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด

4.คุณสมบัติสมาชิก

1.เป็นผู้ที่พำนัก หรือพักอาศัยในหมู่บ้านหัวถนน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

2.เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

3.เป็นผู้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

4.เป็นผู้ที่คณะกรรมการ ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

5.อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

6.ได้ฝากเงินตามที่คณะกรรมการกำหนด

5.การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1.ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2.ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อที่ 4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครเป็นสมาชิก

3.คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6.การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1.ตาย

2.ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

3.วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

4.ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม

5.จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยคำพูดประการใด

6.จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

การลาออก สมาชิกต้องไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใดกับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกัน

6.การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ที่คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวดว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ ต้องจัดทำโครงการขอกู้
2. คณะกรรมการกองทุนฯ มีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้
3. ต้องส่งเอกสารเกี่ยวกับการกู้ยืมแก่คณะกรรมการ ภายหลังจากการอนุมัติ และบันทึกความเห็นของคณะกรรมการในแบบคำขอกู้ยืมเงิน

4. คณะกรรมการอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ได้
5. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรืออื่นๆ เป็นอัตราที่แน่นอนตามที่เห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม
7. ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ได้ใช้เงินกู้ตามโครงการที่ขอกู้ยืม หรือนอกวัตถุประสงค์ คณะกรรมการมีสิทธิสั่งยกเลิกสัญญาและมีสิทธิเรียกคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยและค่าปรับได้ ตามที่ระบุในระเบียบกองทุนฯ

กรณีกองทุนหมู่บ้านหัวถนน

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงิน จะต้องทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน
2. วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท
3. ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินสองหมื่นบาท คณะกรรมการต้องเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดแต่ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
4. หลักประกันเงินกู้ ถ้าสมาชิกกู้เงินไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทให้นำสมาชิกกองทุนจำนวน 3 ท่านหรือข้าราชการตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไป มาค้ำประกัน ถ้าเกินหนึ่งหมื่นบาทให้นำหลักทรัพย์มาค้ำประกันเงินกู้ การชำระคืนเงินกู้ ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน 1 ปี
5. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 1 ต่อเดือน

7. หลักการประเมินแบบชิปโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชิปโมเดล

จำเนียร สุขหลายและคณะได้สรุป “ รูปแบบการประเมินแบบชิปโมเดล ” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ ว่า

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะผลการโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุมเพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งที่และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่ประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าว

สารแบบสะสมช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิด ทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบจิบโมเดลดังกล่าวแล้ว

8.การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่ง สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติแล้ว เพื่อให้เกิด การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดย การจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการ ประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครง การ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือนโยบายกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติเปรียบเสมือนหัวใจในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจระดับล่างของประเทศ เป็นกอง ทุนที่มีขนาดใหญ่ มีผู้เกี่ยวข้องมากมาย เน้นกระบวนการเรียนรู้พึ่งพาตนเองของคนในชุมชนหรือ เชื่อมโยงกันระหว่างชุมชน ซึ่งเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาความคิด,จิตสำนึกความ รักถิ่นฐานบ้านเกิดและการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนด้วยตนเอง

แม้จุดประสงค์หลักของกองทุนฯ ต้องการให้ชุมชนคิดค้นด้วยตนเอง แต่วิธีปฏิบัติหรือวิธีการคิด จากส่วนกลาง ชุมชนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นเอกภาพ มีระบบและแนวทางปฏิบัติเดียว กัน เมื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขนาดใหญ่ จำเป็นต้องมีการประเมินผลของโครงการ เพื่อ การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้บัณฑิตที่ว่างงาน ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆเป็นผู้ประเมิน ผลโครงการเพื่อสามารถพัฒนาศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหาร จัดการกองทุนฯเน้นการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ในอนาคตและสามารถประเมินผลความก้าว หน้าของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อดำเนินการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1.วิธีการดำเนินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีเป้าหมายหรือจุดประสงค์เพื่อตัดสินผลการดำเนินการของโครงการ เครื่องมือและวิธีการวัดเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ คือการให้บัณฑิตกองทุนฯในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนที่รับผิดชอบ เป็นผู้เก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบรายงาน (บร1-บร12) เก็บข้อมูลทั้งผลสำเร็จของการ โดยตรงและผลกระทบของโครงการในด้านต่างๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อให้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของรัฐบาลต่อไป

ดังนั้นสิ่งที่สำคัญในการประเมินผลโครงการคือการกำหนดรูปแบบของการประเมิน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละแห่ง มีรูปแบบการปฏิบัติงานภายใต้สภาวะแวดล้อมต่างๆซึ่งมีความเฉพาะตัว การประเมินจำเป็นต้องพิจารณารูปแบบของการประเมินให้ครอบคลุมทั้งหมด การประเมินเพื่อการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน, ภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย(สามารถวัดได้แน่นอน)โดยการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็นรูปแบบการประเมินเชิงระบบ หรือ System Approach, Syetem theory, System Model ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้สร้างแบบจำลอง (Model) เพื่อใช้ในการประเมินเชิงระบบ เช่น Scriven ,Stufflebeam และStake โดยเฉพาะ Stufflebeam ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C)เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2.การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากรอาทิคน งบประมาณ เป็นต้น

3.การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง

4.การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

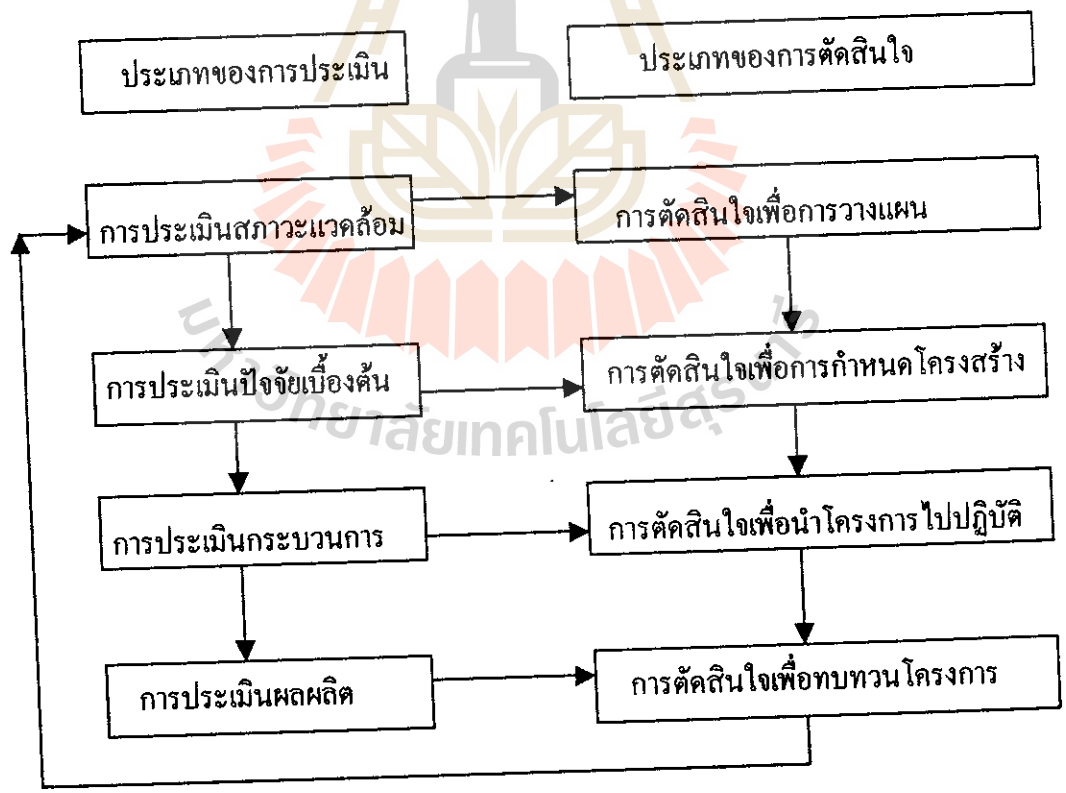
1.การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม

2.การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น

3.การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

4.การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลการประเมินผลที่เกิดขึ้น

และ Stufflebeam ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการตัดสินใจ

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของ Stufflebeam

การนำเอาแบบจำลองจีปไปใช้ประเมิน ทำให้ในโครงการ3ลักษณะ คือ

- 1.จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
 - 2.โครงการที่มีอยู่ แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
 - 3.โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- อยู่ในขั้นตอนนี้ จากข้อมูลขั้นต้นสามารถเขียนระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ดังนี้

หน่วยระบบA:หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

ผลผลิต(O)

จำนวนผู้ได้กู้ =O₁
 ขอดเงินให้กู้ =O₂
 กองทุนสะสม =O₃
 ชื่อเสียงของชุมชน =O₄
 อื่นๆเช่นนักศึกษา
 ผ่านงาน

กระบวนการ(P)

P₁= การคัดเลือกผู้กู้
 P₂= การแนะนำวิธี
 ทำธุรกิจ
 P₃= การรับชำระหนี้
 P₄= การทำบัญชี
 P₅= การช่วยหาตลาด
 P_n= กิจกรรมอื่นๆ
 เช่นบทบาทของนัก
 ศึกษา

ปัจจัยนำเข้า(I)

I₁=นโยบายของรัฐบาล
 I₂=เงิน1ล้านบาท
 I₃=คณะกรรมการกองทุน
 หมู่บ้าน
 I₄=เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 I₅=ผู้สมัครขอกู้
 I_n=อื่นๆเช่นนักศึกษาจาก
 ทุนและทุนสะสมของ
 หมู่บ้าน

อาจถือเป็นหน่วยระบบAA:ทุนสะสมของหมู่บ้าน

ทุนสะสมของหมู่บ้าน

หน่วยระบบB:หน่วยระบบการดำเนินการของผู้แต่ละราย(B1...Bn)

ปัจจัยนำเข้า (I)

เงินที่กู้มาได้ =I₁
 เงินอื่นๆ =I₂
 สถานที่+วัตถุดิบ=I₃
 เทคนิควิธีการ =I₄
 กำลังทำงาน =I₅
 อื่นๆเช่นนักศึกษา =I_n
 ผ่านงาน

กระบวนการ(P)

P₁=การทำกิจการดูวิธี
 P₂=การหาตลาดที่ดี
 P₃=การหาวัตถุดิบที่ดี
 P₄=การทำบัญชี
 P₅=การวิเคราะห์ประเมิน
 P_n=กิจกรรมอื่นๆ

ผลผลิต (O)

O₁=รายได้เป็นเงิน
 O₂=ผลเป็นสิ่งของ
 O₃=ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
 O₄=ผลเป็นความพอใจ
 O_n=อื่นๆเช่นนักศึกษาได้
 เรียนรู้ธุรกิจ

อาจจะถือว่าเป็นหน่วยระบบBB: ทุนสะสมของแต่ละราย

ทุนสะสมของเจ้าของกิจการ

บริบท(C)

แผนภูมิที่2แสดงระบบการทำงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร(Population)การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยถนน ตำบลห้วยทะเล อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือคือจำนวนประชากรในหมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 1,097 คน(185ครัวเรือน)

กลุ่มตัวอย่าง(Sample Or Samling Group)ในการวิจัยหมายถึงกลุ่มที่ถูกเลือก ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยถนนซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling)ได้แก่

- 1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยถนนจำนวน 12 คน
 - 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านห้วยถนน
 - 3.ประชาชนในหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนฯเช่นข้าราชการ,พนักงานรัฐวิสาหกิจ,ลูกจ้างภาครัฐและเอกชนเป็นต้น
- รวมทั้งสิ้น 70 ครัวเรือน
- 3.ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือตามกรอบการประเมินแบบซิปปโมเดล(CIPP Model) ดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ระบบดังนี้

- 1.หน่วยระบบA หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
- 2.หน่วยระบบB หน่วยการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย

ดังนั้นการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็นไปตามรูปแบบการประเมินแบบซิปป(CIPP Model)

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบA

- 1.ตัวชี้วัดบริบท(Context Indicator)หมายถึงตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบA
- 2.ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า(Input Indicator)หมายถึงตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบA
- 3.ตัวชี้วัดกระบวนการ(Process Indicator)หมายถึงตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วย

ระบบA

- 4.ตัวชี้วัดผลผลิต(Product Indicator)หมายถึงตัวชี้ผลผลิตของหน่วยระบบA

ตารางที่1แสดงตัวชี้วัดและตัวแปรตามของหน่วยระบบA

ประเภทของการประเมิน (Evaluation)	ตัวชี้วัด(Indicator)	ตัวแปร(Variable)
1.Context Evaluation	Context Indicaton -บริบทระดับประเทศ(รอบนอก)เช่นสภาพดิน,ป่าไม้,ศิลปวัฒนธรรม	-ความยากจน -นโยบายอุตสาหกรรม (SMEs) -ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ -สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน -ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน -บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่น(ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท) -กระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ
	-บริบทระดับท้องถิ่น(บริบทภายในท้องถิ่นเช่นสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน,สภาพป่าและสภาพที่ทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน	-ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน -สภาพปัจจุบัน -ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน -ด้านวัฒนธรรม -ข้อมูลต่างๆ
2.Input Evaluation	Input Indicator	-นโยบายของรัฐบาล -เงิน 1ล้านบาท -คณะกรรมการหมู่บ้าน

-เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

3.Process Evaluation Process Indicator

- การคัดเลือกผู้กู้
- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- การรับชำระหนี้
- การทำบัญชี
- การช่วยเหลือตลาดและอื่นๆ

4.Product Evaluation Product Indicator

-ผลโดยตรง

(Immediate Result)

- จำนวนผู้กู้
- ยอดเงินให้กู้

-ผลกระทบโดยตรง

(Direct Impact)

- จำนวนผู้ที่ได้
- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- การขยายกิจการของผู้กู้
- การเกิดกิจการใหม่ๆในท้องถิ่น

-ผลกระทบทางอ้อม

(Indirect Impact)

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตารางที่2แสดงตัวชี้วัดและตัวแปรของหน่วยระบบB

ประเภทของการประเมิน (Evaluation)	ตัวชี้วัด(Indicator)	ตัวแปร(Variable)
1.Context Evaluation	Context Indicator -บริบทระดับประเทศ -บริบทระดับท้องถิ่น	เหมือนหน่วยระบบA -ความรู้ความสามารถของผู้กู้ และครอบครัว -ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือ ญาติ -หนี้สินธนาคารของผู้กู้ -หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้ กู้ -อาชีพหลักของผู้กู้ -รายได้ของครอบครัว -ประสบการณ์ในการดำเนิน กิจการและอื่นๆ
2.Input Evaluation	Input Indicator	-เงินที่กู้มาได้ -เงินอื่นๆ -สถานที่และวัตถุดิบ -เทคนิควิธีการทำงาน -กำลังทำงานและอื่นๆ
3.Process Evaluation	Process Indicator	-การทำกิจการถูกวิธี -การหาตลาดที่ดี -การหาวัตถุดิบที่ดี -การทำบัญชี -การวิเคราะห์ประเมินและ กิจกรรมอื่นๆ

4.Product Evaluation

Product Indicator

-ผลโดยตรง(Immediate Result)

- รายได้เป็นเงิน
- ผู้กู้ได้ผลิตเป็นถึงของ
- อื่นๆ

-ผลกระทบโดยตรง
(Direct Impact)

- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิค
วิธีที่ดีอันเนื่องมาจากการได้
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

-ผลกระทบทาง
อ้อม(Indirect Impact)

- ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
- ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้ม
แข็งในกิจการของตนเอง
อย่างยั่งยืน
- การกลับคืนถิ่นของประชา
กรและอื่นๆ

4.เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเก็บข้อมูลกองทุนหมู่บ้านใช้เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ได้แก่

- 1.การสังเกต
- 2.การสัมภาษณ์
- 3.การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในรายงานการวิจัยครั้งนี้คือ
 - 1.แบบรายงาน บร.1(แบบเก็บข้อมูลบริบทหมู่บ้าน)
 - 2.แบบรายงาน บร.2(แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
 - 3.แบบรายงาน บร.3(แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 - 4.แบบรายงาน บร.4(แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
 - 5.แบบรายงาน บร.5(แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 - 6.แบบรายงาน บร.6(แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

7.แบบรายงาน บร.7(แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนใน
ทัศนะของประชาชน)

8.แบบรายงาน บร.8(โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)

9.แบบรายงาน บร.9(แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10.แบบรายงาน บร.10(แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11.แบบรายงาน บร.11(แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)

12.แบบรายงาน บร.12(การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล que เก็บรวบรวมได้มี 2 ประเภทคือ 1.ข้อมูลเชิงปริมาณ(Quantitative Data)และ
2.ข้อมูลเชิงคุณภาพ(Qualitative Data)ซึ่งเป็นข้อมูล que เก็บได้มากที่สุดวิธีการที่ใช้เก็บข้อมูล
ประกอบการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธี ได้แก่การสัมภาษณ์โดยใช้แบบรายงาน
ต่างๆ,การจัดประชุมเวทีชาวบ้านการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมขั้นตอนการเก็บรวบรวม
ข้อมูล แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

- 1.กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด(นำเสนอในหัวข้อที่3)
- 2.กำหนดแหล่งข้อมูล การพิจารณาเลือกแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูล(นำเสนอในหัวข้อที่2)
- 3.กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน
- 4.การเลือกวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านต้องใช้เครื่องมือวัดทางสังคม
ศาสตร์เช่นแบบรายงาน(บร.)ต่างๆเป็นต้น

5การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เน้นวิธีการวิเคราะห์2วิธีการคือการวิเคราะห์เชิงปริมาณ
เป็นการวิเคราะห์ลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติโดยเฉพาะแบบรายงานบร.2การเก็บ
ข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนมีเกณฑ์ที่ใช้วัดสามารถนำข้อมูลมาคำนวณและวิเคราะห์เพื่อ
สรุปเป็นข้อมูลได้ทันทีเช่นข้อ1.สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีเกณฑ์ที่ใช้วัดมาก,ปานกลางและ
น้อยเป็นต้น และการวิเคราะห์เครื่องมือเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะข้อความ
ที่เขียนบรรยายความคิดเห็นแล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้
อธิบายในประเด็นที่ต้องการซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการนี้มากที่สุดเช่นแบบรายงานบร.1บริบทชุมชน
สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ภาวะทางเศรษฐกิจ,สังคม,สิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมได้ หรือแบบราย
งานบร.9บันทึกการสัมภาษณ์เช่นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นทัศนคติที่มีต่อกองทุนฯหรือข้อมูลต่างๆ
ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นต้น

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินผลโครงการ

1.ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ภาวะความยากจนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปในประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศไทย แม้ว่าการกำหนดสถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ธนาคารโลกพิจารณารายได้ประชาชาติแล้วกำหนดให้สถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยก้าวพ้นจากระดับประเทศยากจนมาเป็นประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนาประเทศ และการที่รายได้ส่วนใหญ่ยังไม่กระจายทั่วเท่าที่ควร จึงยังคงพบความยากจนกระจายอยู่ในคนส่วนใหญ่ของประเทศนอกจากนั้นความยากจนยังเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างความเจ็บป่วย สุขภาพอ่อนแอ ความพิการทางร่างกายและจิตใจ ชราภาพ การว่างงาน การศึกษาระดับต่ำ และการเกิดภัยจากธรรมชาติและโรคระบาดด้วย ประกอบกับปัญหาความยากจนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับโครงสร้างอำนาจและการแบ่งสรรทรัพยากรในสังคมซึ่งมีลักษณะไม่เท่าเทียมกันอย่างมาก ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ กล่าวว่า ผู้ยากไร้จะไร้สิทธิไร้เสียง ไม่อาจเข้าถึงอำนาจทางการเมืองและยังไม่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจพอค่า เจ้าของที่ดิน นายจ้าง นายทุนเงินกู้ และหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ผ่านมาจะเอื้อประโยชน์ให้แก่คนที่มีฐานะคืออยู่แล้วร่ำรวยยิ่งขึ้น แต่คนยากจนกลับยิ่งจนลง โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพที่ยากจนที่สุดยังเป็นกลุ่มเกษตรกร ซึ่งปรากฏว่ามีรายได้น้อยที่สุดคือเพียงครึ่งหนึ่งของรายได้เฉลี่ยทั้งประเทศหรือเมื่อรวมกันแล้วระดับรายได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของผลผลิตรวมทั้งประเทศเท่านั้น แม้แต่กลุ่มผู้ใช้แรงงานทั่วไปและกลุ่มข้าราชการที่มีรายได้ต่ำก็ยังดีกว่ากลุ่มเกษตรกรและการเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจการเกษตรมาสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรม จึงเป็นเหตุให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือและไร้ฝีมือจากภาคเกษตรกรรม มาทำงานในเมืองและเขตอุตสาหกรรมมากขึ้น แต่เมื่อปีพ.ศ. 2540 ประเทศไทยเกิดวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจประเทศไทยจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนระหว่างประเทศหรือ IMF ทำให้ประเทศมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นมีผลให้ภาครัฐและเอกชนต้องลดค่าใช้จ่ายลงเพื่อปรับระดับโครงสร้างการคลัง ส่งผลให้เกิดปัญหาการเลิกจ้างและปัญหาการว่างงานในภาคอุตสาหกรรม, ธุรกิจการเงินและการบริการจำนวนมาก ทำให้ปัญหาความยากจนทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งปัญหายากจนมีส่วนผลักดันสำคัญ

ทำให้เกิดปัญหาสภาพบ้านแตก นำไปสู่การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหลายก็มีสาเหตุสำคัญมาจากความยากจน นอกจากนี้ ปัญหาความยากจนยังนำไปสู่การค้าประเวณี การค้ายาเสพติด รวมทั้งการเดินการพนันเพื่อหวังรวยทางลัดเป็นต้น แม้ว่ารัฐบาลขณะนั้นได้พยายามแก้ไขปัญหา ซึ่งดำเนินการโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มคนระดับล่างของประเทศ แต่เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะเหตุ โดยไม่มุ่งถึงผลกระทบยาวในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาประสิทธิภาพแรงงานหรือสร้างผู้ประกอบการรายย่อยเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น แม้ปัจจุบันภาวะวิกฤตเศรษฐกิจได้บรรเทาความรุนแรงลงในระดับหนึ่ง แต่การปรับตัวดีขึ้นก็มีผลมาจากการแก้ปัญหาระยะสั้น, ผลจากการแก้ไขปัญหที่เน้นการใช้จ่ายของภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบันมีแนวความคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญห เศรษฐกิจของประเทศประการหนึ่งว่า ผู้ประกอบการธุรกิจทั้งขนาดกลางและขนาดย่อม หรือธุรกิจชุมชน ผู้ซึ่งถูกเลิกจ้างหรือว่างงาน ส่วนใหญ่มีความรู้, ทักษะหรือศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถประกอบกิจการเองหรือขยายธุรกิจเพิ่มเติมได้ ถ้าได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น เงินทุน, การตลาดหรือการพัฒนาความรู้หรือทักษะเพิ่มเติมและโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยมีหน่วยงานที่สามารถบริการความต้องการนี้ได้ในลักษณะ One Stop Service เช่น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือสสว., ธนาคารออมสิน เป็นต้น โดยเฉพาะสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม ซึ่งมีหน้าที่พัฒนา สนับสนุน SMEs โดยผ่านการบริหารงานของกองทุนส่งเสริม SMEs หรือ Small and Medium Enterprises ซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ครอบคลุมธุรกิจทั้งภาคการผลิต การค้า และบริการ ซึ่งโครงสร้างสำคัญอยู่ในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นส่วนใหญ่ มีการกำหนดขนาด SMEs โดยแยกประเภทธุรกิจเป็น 4 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ค้า บริการ ค้าส่งและค้าปลีก โดยมียุทธศาสตร์ส่งเสริมที่สำคัญเช่น

1. สนับสนุน SMEs ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศพร้อมกับเป็นแหล่งสร้างนวัตกรรม ใหม่ๆ

2. ปรับโครงสร้างภาคการผลิต, ภาคการค้าและบริการเพื่อสร้างฐานการผลิตในประเทศให้เข้มแข็ง พึ่งพาตนเองและสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจโดยพัฒนาคุณภาพคนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตและวิธีการผลิตในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการสร้างสมดุลระหว่างการผลิตกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก

3.เน้นการพัฒนาธุรกิจชุมชนโดยส่งเสริมการระดมทุนในลักษณะทุนหมุนเวียนเพื่อการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการขยายโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อบรรเทาปัญหาการขาดสภาพคล่องให้มีความสำคัญกับการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่มีการพัฒนารูปแบบ คุณภาพได้มาตรฐานมีลักษณะเฉพาะ รวมถึงพัฒนาข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึงตลาด การกระจายสินค้าสู่ตลาดระดับภูมิภาค ระดับประเทศและต่างประเทศ

4.ส่งเสริมให้คนมีงานทำมุ่งสร้างผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาดเล็กกระจายโอกาสมีงานทำในทุกๆพื้นที่ขยายการจ้างงานนอกภาคการเกษตรเพื่อสร้างตลาดแรงงานใหม่ๆให้เกิดแก่แรงงานไทย

5.สร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูลกัน เพื่อให้เกิดการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมเท่าเทียมกัน โดยสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่คนในชนบท พัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงพื้นที่ชนบทและเมือง ส่งเสริมการพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจของชนบทในระดับต่างๆ รวมทั้งยกระดับการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารเพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการเผยแพร่องค์ความรู้ ข่าวสาร ช่วยสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน มีผู้สนใจเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจประเภทนี้จำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สร้างโอกาสแก่ผู้ว่างงานและเกิดการสร้างงานเพิ่มจำนวนขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น ลดปัญหาสังคมและความยากจน ก่อให้เกิดเสถียรภาพแก่ประเทศต่อไป

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศส่วนหนึ่งวัดจากการส่งออกสินค้าโดยเฉพาะสินค้าเกี่ยวกับผลผลิต,ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์,รถยนต์,โทรทัศน์และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ แต่เมื่อสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศนำเข้าสินค้ารายใหญ่ของไทยเกิดภาวะชบเซาทางเศรษฐกิจ,กลุ่มประเทศสหภาพยุโรปก็กดดันสินค้าทางการเกษตรจากประเทศไทย,ค่าเงินบาทแข็งตัวขึ้นและการเข้าเป็นสมาชิกWTOหรือสมาชิกองค์การการค้าโลกของประเทศจีน ส่งผลกระทบต่อภาวะการส่งออกของไทย แม้ว่าคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือสศช.ตั้งเป้าการส่งออกลดลงเหลือเพียงร้อยละ1.7 แต่เมื่อการใช้จ่ายภายในประเทศโดยเฉพาะการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนในไตรมาสแรกของปีเพิ่มขึ้นร้อยละ2.6เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาโดยเฉพาะตัวเลขสินค้านำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยส่วนหนึ่งเกิดจากการเชื่อมั่นเศรษฐกิจของประเทศ,อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยู่ในระดับต่ำ,ราคาสินค้าเกษตรและรายได้จากการขายสินค้าของเกษตรกรปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลต่อยอดนำเข้าสินค้ามีมากขึ้นตามลำดับ

โดยเฉพาะน้ำมันซึ่งเป็นสินค้าที่ประเทศไทยต้องนำเข้ามหาศาลในแต่ละปี ก่อให้เกิดภาวะขาดดุลการค้าต่อเนื่องตลอดมา แม้ว่าจะมีการนำวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรชนิดต่างๆภายในประเทศผลิตขึ้นทดแทนการใช้น้ำมันหรือการสำรวจแหล่งพลังงานภายในประเทศเพิ่มเติมแต่เป็นเพียงการเริ่มต้นยังต้องใช้เวลาศึกษาอีกนาน ซึ่งส่งผลต่อการภาวะขาดดุลการค้าของประเทศยังคงดำเนินต่อไป

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สิ่งแวดล้อมของประเทศโดยเฉพาะในด้านทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบันต้องประสบปัญหาในด้านความเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างปราศจากการอนุรักษ์ กล่าวคือ การใช้อย่างผิดวิธี การใช้โดยปราศจากการบำรุงดูแลรักษาและการใช้โดยเกินกำลังผลิตของทรัพยากรนั้นๆจะรองรับได้ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนประชากรของประเทศได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะประชากรในชนบทซึ่งมีจำนวนมากกว่าในชุมชนเมืองแม้ว่าจะมีการรณรงค์การวางแผนครอบครัวอย่างได้ผล แต่ในสังคมชนบทแล้วความต้องการแรงงานในภาคเกษตรกรรมและในครัวเรือนยังมีปริมาณสูง ดังนั้นการแก่งแย่งการใช้ทรัพยากร การบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแสวงหาปัจจัยสี่ที่จำเป็นไปในการดำรงชีพ หรือเพื่อสนองตอบความโลภในจิตใจ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงอย่างมาก และในเวลาอันรวดเร็ว จนกลายเป็นปัญหาที่ภาครัฐและเอกชนได้ตระหนัก และประชาสัมพันธ์เพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมตามที่ปรากฏในสื่อมวลชนต่างๆแทบจะทุกวันสำหรับปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติ มักจะมีความสัมพันธ์คล้ายลูกโซ่ไม่อาจแยกกันได้โดยชัดเจนนัก โดยธรรมชาติดินน้ำและป่าไม้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างมาก ปัญหาอันเกิดจากทรัพยากรธรรมชาติหนึ่งสามารถส่งผลกระทบให้แก่ทรัพยากรอื่นๆได้อย่างมาก อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ในหลักใหญ่ๆของสภาพทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่างๆ ซึ่งปัญหาแต่ละประเภทต่างมีภูมิหลังที่น่าคิด เช่น ปัญหาในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ มีปัจจัยในอดีตให้คิดว่า ภายหลังจากอิทธิพลของชาวตะวันตกได้แผ่อิทธิพลเข้ามาในประเทศไทย ทำให้ไทยต้องถูกกดดันให้ต้องทำสนธิสัญญาที่เสียเปรียบหลายฉบับ เช่น สนธิสัญญาเบาริ่งในปีพ.ศ.2398ซึ่งบังคับให้ไทยต้องเปิดเสรีทางการค้าในสินค้าสำคัญซึ่งอยู่ในความควบคุมของกรมท่าและกรมพระคลังซึ่งล้วนแต่เป็นสินค้าที่ทำรายได้หลักให้กับไทยมาแต่ครั้งโบราณ เช่น ไม้ฝาง ไม้กฤษณา ดีบุก คลั่ง นอแรด เป็นต้น ผลของสนธิสัญญาเหล่านี้ ส่งผลให้สินค้าหลายอย่างรวมทั้งไม้ไม่ต้องการควบคุมอีกต่อไป ซึ่งประเทศไทยเริ่มมีการตัดไม้ตักและไม้กระยาเลยส่งขายยังต่างประเทศรวมถึงไม้ประเภทอื่นๆด้วยทำให้ป่าไม้ของไทยลดลงอย่างรวดเร็ว ประมาณกันว่า ในปีพ.ศ. 2458ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ปกคลุมประมาณร้อยละ70หลังจากนั้นพื้นที่ป่าไม้ก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง จนเหลือร้อยละ20ในปัจจุบัน

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เศรษฐกิจในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาของประเทศไทย มีการขยายตัวมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม งานบริการจำนวนมาก ทำให้ค่านิยมการย้ายถิ่นฐานไปสู่งานหรือสถานที่ที่มีค่าตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกฤดูการเกษตร เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชาชน, ผลผลิตด้านการเกษตรตกต่ำการว่างงานนอกฤดูการเกษตร เกิดปัญหาทางธรรมชาติขึ้นหลายครั้ง การไม่มีโอกาสหารายได้ในท้องถิ่น อีกทั้งมีการกว้านซื้อที่ดินเพื่อเตรียมรองรับการขยายตัวของตัวเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ดินเกษตรกรรมได้แปรสภาพเป็น สนามกอล์ฟ โรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร ฯลฯ เป็นสิ่งเขี่ยวนเร่งเร้าให้ขายที่ดินและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากเกษตรกรกลายเป็นกรรมกรก่อสร้าง, กรรมกรโรงงานและจำนวนไม่น้อยนำเอาที่ดินค้ำประกันหนี้สิน, กู้ยืมเงินธนาคารมาลงทุนธุรกิจ, ซื้อของกินของใช้ฟุ่มเฟือย เมื่อหมดเงินแล้วก็ขอกู้เพิ่มมากขึ้น แต่หลังเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานและการเลิกจ้างของภาคธุรกิจต่างๆ เช่น ธุรกิจก่อสร้าง, ธุรกิจงานบริการ, งานอุตสาหกรรมและธุรกิจด้านการเงิน ซึ่งส่งผลต่อการถูกธนาคารหรือสถาบันการเงินยึดไปขายทอดตลาด ทำให้แรงงานบางส่วนได้กลับคืนสู่ฐานภาคการเกษตร แม้ว่าการเกษตรจำเป็นต้องพึ่งพิงธรรมชาติและการผลิตตามฤดูกาลไม่สามารถสร้างงานได้ต่อเนื่องสม่ำเสมอก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินพอกพูนขึ้น ณ ปัจจุบันประชาชนมีหนี้สินต่อจำนวนประชากรทั่วประเทศเฉลี่ยรายละ 40,000 บาท ประกอบกับการแข่งขันสินค้าทางการเกษตรในต่างประเทศมากขึ้นราคาสินค้าเกษตรจึงลดต่ำลง อีกเหตุผลหนึ่งคือมาตรฐานของคุณภาพผู้ต่างประเทศไม่ได้ ดังนั้นเกษตรกรไทยส่วนใหญ่จึงประสบกับปัญหาการตลาดและราคาผลผลิตเพราะมีบทบาทในการกำหนดราคาน้อยมากได้ผลผลิตมาแล้วไม่สามารถกำหนดราคาเอง กลไกการตลาดยังเป็นแบบเดิมๆ พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคา อีกทั้งการใช้ที่ดินทางการเกษตรยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ และบางส่วนไม่สามารถหวนกลับสู่ฐานภาคการเกษตรได้ เนื่องจากการไม่มีที่ดินทำกิน, การขาดทุนทรัพย์และความรู้เพื่อใช้ประกอบอาชีพ แต่เมื่อรัฐบาลมีโครงการพักหนี้เกษตรกร ธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้านและโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค สามารถช่วยเหลือและลดบทบาทของเงินกู้ในระบบลงได้อย่างมาก ทำให้เกิดความหวังในการสู้วิกฤตและสร้างแนวทางใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพมากขึ้น เพื่อนำเงินกู้ยืมไปใช้พัฒนาอาชีพ, สร้างงาน ก่อให้เกิดรายได้และสามารถลดปัญหาหนี้สินได้ในที่สุด

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือการล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ชนบทเป็นอาณาเขตที่มีประชากรมนุษย์อยู่รวมกันเป็นจำนวนมากที่บางเบาไม่หนาแน่นมีความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว เป็นคนรู้จักกัน อยู่ร่วมกันในลักษณะพึ่งพาเกี่ยวพัน มีค่านิยม ความเชื่อ แบบความประพฤติกคล้ายหรือเหมือนกัน มีวัฒนธรรมย่อย (Subculture) หรือวัฒนธรรม

ท้องถิ่นเดียวกันส่วนใหญ่ชีวิตขึ้นอยู่กับธรรมชาติมีความเอื้ออาทรความกระตือรือร้นในการสร้างฐานะ,มาตรฐานการครองชีพค่าและความเจริญไปได้เข้าเป็นต้น ต่อมาการพัฒนาประเทศในช่วงที่เริ่มมีแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกิดขึ้น มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าการพัฒนาในช่วงแรกจะสามารถนำความเจริญด้านต่างๆสู่ชนบทได้เช่นถนน,ไฟฟ้า,น้ำประปา โทรศัพท์,การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาคหรือหัวเมืองขนาดใหญ่เพื่อการสร้างงานในท้องถิ่นนั้นๆซึ่งส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการพึ่งพาธรรมชาติและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อความอยู่รอดมาสู่การผลิตที่มุ่งเน้นรายได้และเกิดการละทิ้งชนบทอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นการใช้แรงงานในระบบอุตสาหกรรมและบริการทำให้เกิดความอ่อนแอในสังคมชนบทของไทยจึงดูเลียบเหงา ขาดคนในวัยทำงาน ครอบครัวยุคใหม่ดำรงชีวิตอยู่ได้โดยอาศัยรายได้จากการใช้แรงงานภายนอกชุมชน เมื่อผู้ใช้แรงงานกลับมาเยี่ยมชุมชนก็นำเอาความฟุ้งเฟ้อและรูปแบบของชีวิตในเมืองมาใช้ ชีวิตในชุมชนจึงเต็มไปด้วยความสนุกสนานบันเทิงที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวจนกลายเป็นค่านิยมและวัฒนธรรมของชนบทไทยไป ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะสามารถดึงเอาวัฒนธรรมรูปแบบชีวิตเดิมๆกลับมาสู่สังคมไทยได้

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าในแต่ละปีประเทศไทยสูญเสียเงินจำนวนมากกับสินค้านำเข้าฟุ่มเฟือยเช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เสื้อผ้า นาฬิกา เครื่องประดับ เครื่องสำอาง และรถยนต์เป็นต้น ซึ่งเกิดจากค่านิยมที่คิดว่าสินค้าประกอบหรือนำเข้าจากต่างประเทศ มีคุณภาพที่ดีกว่าสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ การใช้สินค้าที่นำเข้าซึ่งมีราคาแพงสามารถยกระดับความน่าเชื่อถือ รสนิยม ความเป็นผู้มีฐานะและเงินทอง เป็นคนทันสมัย สามารถใช้-บริโภคสินค้านำเข้าที่มีราคาแพงได้รวมทั้งการ โหมโฆษณาประชาสัมพันธ์และการที่ประเทศไทยเป็นประเทศประชาธิปไตย ประชาชนมีเสรีภาพที่จะสามารถรับรู้ข่าวสารและรับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศได้ง่าย โดยเฉพาะเยาวชนส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม สังคม ที่ค่านิยมของประเทศต้องถูกถล่มหรือทำลายลง เนื่องจากศิลปินนักร้องนักแสดงมีอิทธิพลต่อค่านิยม,แฟชั่น,วิถีชีวิตของเยาวชนเป็นอย่างมาก แม้ว่าปัจจุบันกระแสการใช้สินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทย,การตื่นตัวสินค้าที่ผลิตมาจากธรรมชาติ ทำให้สมุนไพรไทยได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่สามารถปลูกจิตสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงค่านิยมการใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศได้มากนัก เนื่องจากกระแสเหล่านี้ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากการตื่นตัวหรือ ความนิยมของต่างชาติ ซึ่งมีผลต่อคนไทย

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านห้วยถนน ตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

หมู่บ้านห้วยถนนเป็นชุมชนเก่าแก่ในจังหวัดนครราชสีมาเริ่มก่อตั้งในปีพ.ศ.2430หรือเมื่อประมาณ100ปีมาแล้ว ซึ่งเกิดมาพร้อมการก่อตั้งมณฑลโคราชหรือนครราชสีมาในปัจจุบัน ไม่สามารถระบุได้ว่าผู้อพยพหรือย้ายเข้ามากลุ่มแรกเป็นใครแต่จากการสันนิษฐานของผู้อาวุโสในหมู่บ้านระบุว่า เกิดจากการขยายพื้นที่ทำการเกษตร(การทำนา) พร้อมการขยายชุมชนรอบกำแพงเมืองนครราชสีมา(กำแพงพลัดถิ่น)เนื่องจากนี้ชุมชนขยายตัวตามเส้นทางคมนาคม เช่น มีเส้นทางรถไฟตัดผ่าน (เส้นทางสายอุบลฯ) มีถนนหรือทางเกวียนเพื่อใช้ขนสินค้าทางการเกษตร ต่อเนื่องจากตัวเมืองโคราชมาสิ้นสุดที่หมู่บ้านห้วยถนนแห่งนี้จึงเรียกชื่อหมู่บ้านตามลักษณะเส้นทางคมนาคมนี้ว่า “ห้วยถนน” ในอดีตผู้คนทั่วไปจะนึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของ “ ชุมชนทุ่งสว่าง” เพราะพื้นที่ติดกัน, การประกอบอาชีพและวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกัน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ในปัจจุบันหมู่บ้านห้วยถนนมีสภาพสังคมเมืองกึ่งชนบท เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ลูกหลานญาติพี่น้องมีมากที่ดินถูกแบ่งให้ก่อสร้างที่พักอาศัยและเพื่อประกอบอาชีพขณะที่ความต้องการที่อยู่อาศัยใกล้ตัวเมืองเพื่อความสะดวกสบายเช่นใกล้ที่ทำงาน,สถานที่ราชการ,โรงเรียน,โรงพยาบาล,ศูนย์การค้าและแหล่งสาธารณูปโภคต่างมีมากขึ้น เมื่อมีการแบ่งแยกการปกครองเป็นเทศบาล,อบต.(องค์การบริหารส่วนตำบล) ตัวเมืองเกิดการขยายตัวมีการก่อสร้างเส้นทางคมนาคมเช่นถนนลาดยาง,คอนกรีตเชื่อมต่อชุมชนต่างๆ ทำให้มีผู้คนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอาศัยและก่อสร้างบ้านเรือนเป็นจำนวนมาก ทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้นทำให้ที่ดินเกี่ยวกับการเกษตรลดลง อีกทั้งผลผลิตทางการเกษตรมีราคาลดลง และค่านิยมการประกอบอาชีพอื่น ๆ มีสูงขึ้นเช่นอาชีพรับจ้าง,กรรมกรก่อสร้าง,แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและค้าขาย เนื่องจากมีรายได้สูง,มั่นคงและสม่ำเสมอมาก ประชาชนมีโอกาสดำเนินการศึกษาสูงขึ้น ในโรงเรียนระดับมัธยมในหมู่บ้าน คือโรงเรียนอนุวัฒนา 2 ขณะที่การทำนาซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมเปลี่ยนไปเป็นการปลูกพืชผักสวนครัว,การเลี้ยงปลาและการเลี้ยงสุกรเพราะใช้พื้นที่น้อยกว่า,ระยะเวลาการเพาะปลูกสั้น,มีรายได้ดีกว่าและล้าคล่องตลาดประเพณีที่เคยใช้อุปโภค-บริโภคในอดีตกลายเป็นที่ปล่อยน้ำเสียจากเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

-อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือติดกับหมู่ที่8บ้านข่อยงาม ต.ห้วยทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ทิศใต้ติดกับบึงทะเลและเส้นทางรถไฟสายอุบล

ทิศตะวันออกติดกับหมู่ที่6 บ้านพะไล ต.ห้วยทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ทิศตะวันตกติดกับเขตเทศบาลนคร (ชุมชนทุ่งสว่าง)

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังมิมีฐานะยากจนขาดที่ดินทำมาหากิน รายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 3,000-4,000 บาทต่อเดือน เมื่อรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย จึงทำให้ผู้คนอพยพย้ายถิ่นฐานและเดินทางไปทำงานในต่างถิ่น เช่น การทำงานรับจ้าง, กรรมกรก่อสร้าง, ขยายแรงงานในโรงงานต่างๆ เป็นต้น มีอาชีพเสริมคือการเลี้ยงสุกรในบริเวณที่พักอาศัยและการเปลี่ยนแปลงอาชีพตามการเพิ่มของจำนวนประชากรและการต้องการที่พักอาศัยเพิ่มขึ้น คือการทำธุรกิจห้องเช่าราคาถูก ขณะที่อบต.เก็บภาษีบำรุงท้องที่เก็บได้ปีละไม่เกิน 10,000 บาทต่อปีจากอดีตที่ผู้เช่าผู้แก่, ผู้อาวุโสจะเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจภายในครอบครัวแต่ปัจจุบันคนรุ่นหนุ่มสาวเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องเศรษฐกิจเพราะเป็นเจ้าของเงินที่ส่งมาเจือจางครอบครัว

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนตามสภาพการเจริญเติบโตของเมือง, เศรษฐกิจและจำนวนประชากรแต่วัฒนธรรมหรือประเพณี, ความเชื่อยังคงปฏิบัติสืบต่อกันมาเช่นการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสกว่าซึ่งเป็นผู้ให้ความอบอุ่น, กำลังใจและเป็นที่พึ่งทางจิตใจแก่ลูกหลาน ดังเกิดได้จากช่วงปีใหม่, สงกรานต์หรือวันแห่งครอบครัวทุกปีลูกหลานในหมู่บ้านจะพากันจัดงานรดน้ำขอพรจากผู้ใหญ่ เพื่อเป็นสิริมงคลในการดำเนินชีวิต

1.2.5 ข้อมูลอื่นๆ

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ส่วนใหญ่อาชีพหลักของประชาชนในหมู่บ้านคือการเลี้ยงสุกร, ปลูก, การปลูกพืชผักสวนครัวเช่นผักกวางตุ้ง, ผักคะน้าและรับจ้างทั่วไป

2. วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีการประกอบหรือร่วมพิธีทางศาสนาในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านคือการทำบุญหมู่บ้านในช่วงต้นเดือนมกราคม เพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นขวัญกำลังใจในการเริ่มปีใหม่และการรดน้ำขอพรจากผู้สูงอายุในหมู่บ้านเนื่องในวันสงกรานต์หรือวันแห่งครอบครัว

3. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

หมู่บ้านหัวถนนมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นที่เคารพของประชาชนในชุมชน

4.ลักษณะที่สื่อถึงความ ไม่เข้มแข็ง

การขาดความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านห้วยถนนตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากร 1,097 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.3 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มคนช่วงวัยทำงาน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
-ชาย	523	46.7
-หญิง	574	53.3
2. อายุ		
1 วัน-3ปีเต็ม	80	7.3
3 ปี-6 ปีเต็ม	67	6.1
6 ปี 1 วัน-12 ปีเต็ม	129	11.8
12 ปี 1 วัน-14 ปีเต็ม	112	10.2
14 ปี 1 วัน-18 ปีเต็ม	89	8.1
18 ปี 1 วัน-50 ปีเต็ม	459	41.8
50 ปี 1 วัน-60 ปีเต็ม	90	8.2
60 ปี 1 วันขึ้นไป	71	6.8
3. จบการศึกษา		
ประถมศึกษา	132	29.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	190	42.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	53	11.9
อนุปริญญา	38	8.5
ปริญญาตรี	28	6.3
ปริญญาโท	5	1.1

1.3 แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

ในอดีตรัฐศาสตร์ของหมู่บ้านแห่งนี้เป็นป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีหนองน้ำตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับผู้คนในอดีตและระบายสู่บึงทะเลต่อไป ปัจจุบันป่าได้หมดสิ้นไป เหลือเพียงลำคลองที่ได้เน่าเสียไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ เนื่องจากการปล่อยน้ำเสียจากเขตเทศบาลลงลำคลอง และถูกการถมดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย, การเลี้ยงสัตว์(สุกร)ในบริเวณที่พักอาศัย

ตารางที่ 4 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำดิน	-	-	-
บ่อน้ำบาดาล	5	-	/
สระน้ำ	-	-	-
คลอง	1	-	/
ห้วย	-	-	-
หนอง	-	-	-
บึง	-	-	-
แม่น้ำ	-	-	-
ฝายกั้นน้ำ	-	-	-
เขื่อนกั้นน้ำ	-	-	-
ทะเล	1	/	-

2.ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1.นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือให้ประชาชนที่มีฐานะยากจนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้มีเงินทุนสำหรับสร้างงาน หรือประกอบอาชีพและเป็นเงินกู้ยืมที่มีดอกเบี้ยต่ำ การดำเนินการและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยคนในหมู่บ้านและชุมชนนั้นๆ

2.เงิน1ล้านบาท สำหรับเงิน1ล้านบาทนั้นชาวบ้านในหมู่บ้านมีความเข้าใจตรงกันว่าเป็นเงินที่รัฐบาลให้สมาชิกในหมู่บ้านสามารถกู้ยืมโดยผ่านขั้นตอนและวิธีการต่างๆเช่นการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ,การสมัครสมาชิกกองทุนฯ,การเขียนโครงการเป็นต้นโดยสามารถนำเงินกู้ยืมมาเพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ฯลฯ เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจระดับล่างของประเทศ ซึ่งทุกหมู่บ้านได้รับเงิน1ล้านบาทเท่ากันทุกหมู่บ้านไม่ว่าหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นจะมีขนาดเล็กแตกต่างกัน แต่ต้องมีความพร้อมและดำเนินการตามระเบียบขั้นตอนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และได้รับการพิจารณาอนุมัติเงินกองทุน1ล้านบาท ต้องผ่านขั้นตอนการส่งเรื่องต่อคณะกรรมการระดับสูงขึ้นไป สำหรับหมู่บ้านหัวถนนนั้นได้รับการอนุมัติและ โอนเงินเมื่อวันที่3มกราคม พ.ศ.2545 เลขที่บัญชีกองทุนล้านบาทธนาคารออมสิน สาขาถนนจอมพล 06-4317-20-055-695-6

3.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่ามีหน้าที่อย่างไรการดำเนินการกิจการกองทุนต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แต่รายละเอียดปลีกย่อยไม่สามารถอธิบายได้มากนักเช่น การประชุมคณะกรรมการ,การร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น แต่ต้องประสบปัญหาอุปสรรคในการประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนเช่นการถูกขอร้องให้เป็นคณะกรรมการกองทุนฯแม้จะไม่เต็มใจ คณะกรรมการขาดประสบการณ์การบริหารจัดการกองทุนอื่นๆและความรู้เกี่ยวกับการร่างระเบียบกองทุน,การจัดทำบัญชีกองทุนฯ เป็นต้น

4.เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ในการชำระคืนเงินกู้ยืมสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่มีความเข้าใจตรงกันว่ามีกำหนดแบ่งการชำระเป็นงวดๆขึ้นอยู่กับโครงการ,วิธีการขอชำระคืนโดยที่มีการจัดทำบัญชี

,เอกสารสามารถตรวจสอบได้และนำเงินหรือผลกำไรมาจัดสรรต่อไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
 หัวถนนข้อที่38ว่าด้วยเรื่องการจัดสรรเงินสุทธิประจำปี

5.ผู้สมัครขอกู้ การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและต้องปฏิบัติตามระเบียบกองทุนฯเช่นการฝากเงินตั้งจะเป็นประจำทุกเดือนและ
 จำนวนเงินฝากต้องเท่ากันทุกเดือนเช่น50-100บาท

2.1.2ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1.ผลการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่าคณะกรรมการกองทุนฯดำเนินการคัดเลือกผู้กู้ยืม
 ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านหัวถนนทุกประการเช่นการเขียน โครงการขอกู้ยืมเงิน,การอนุมัติวงเงิน,
 การประชุมเพื่อการอนุมัติเงินดำเนินการตามขั้นตอนทุกประการ มีปัญหาความไม่พอใจที่คณะกรรมการ
 กองทุนฯ ไม่อนุมัติเงินกู้ตามที่เขียน โครงการ แต่คณะกรรมการกองทุนฯสามารถตอบข้อซักถามและ
 อธิบายเหตุผลในการอนุมัติวงเงินกู้ยืมจนเกิดความพอใจขึ้นด้วยกันทุกฝ่าย

2.กระบวนการทำบัญชีกองทุน พบว่ามีขั้นตอนวิธีการปฏิบัติตามระบบบัญชีซึ่งกำหนด
 โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเช่นบัญชีกองทุน,บัญชีเงินฝาก,บัญชี
 ควบคุมลูกหนี้เป็นต้น โดยผู้จัดทำบัญชีมีความรู้และเข้าใจการจัดทำบัญชีถ้าพบปัญหาจะนำไป
 ปรึกษาธนาคารทันทีและมีการเพิ่มเติมในส่วนที่คณะกรรมการกองทุนฯเห็นสมควรเช่นจัดทำสมุด
 บัญชีผู้กู้ยืมในเล่มเดียวกันเพื่อให้สามารถตรวจสอบ ได้ง่ายเป็นต้น

3.การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ พบว่าไม่มีการแนะนำวิธีการทำธุรกิจเนื่องจากการเป็นการ
 ประกอบอาชีพซึ่งมีพื้นฐานและประสบการณ์เดิมมีเพียงการแนะนำทำบัญชีรายรับรายจ่าย,การ
 กำหนดหรือวางแผนการดำเนินงานเป็นต้น

4.การช่วยเหลือขาด พบว่ายังไม่มีดำเนินการถึงขั้นนี้เพราะการกู้ยืมส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืม
 เพื่อการประกอบอาชีพเดิมเสริมรายได้และมีวงเงินกู้ไม่มาก

2.1.3ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1.ผลโดยตรง พบว่าจำนวนผู้กู้มีมากและได้รับความสนใจจากประชาชนในหมู่บ้านเข้า
 สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่ายอดเงินให้กู้จะมีปริมาณไม่มาก แต่ก็เพียงพอ
 เลือกรหนึ่งสำหรับการสร้างงาน การเพิ่มรายได้ แก่สมาชิกในหมู่บ้าน

ยอด ณ วันที่ 5 สิงหาคม พศ.2545 มีผู้กู้เงินกองทุนฯ 56ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 672,000บาทแยกเป็น

1.การพัฒนาอาชีพ

-การผลิตทางการเกษตรเช่นปลูกผัก,เลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะสุกรซึ่งมีมากถึง26รายและการเลี้ยงปลา
 เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ59ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมด รวมเป็นเงิน443,000บาท

-ค้าขายเช่นของชำ,รับซื้อของเก่าคิดเป็นร้อยละ14 รวมเป็นเงิน127,000บาท

-การบริการเช่าซ่อมรถ,ตัดเย็บเสื้อผ้าคิดเป็นร้อยละ5รวมเป็นเงิน20,000บาท

-อุตสาหกรรมในครัวเรือนเช่นช่างไม้,ผลิตขนม,ผลิตฟอร์นิเจอร์คิดเป็นร้อยละ7เป็นเงิน35,000 บาทเป็นต้น

2.ลดรายจ่ายเช่นหาวัสดุปัจจัยเพื่อการบริการ(การรับเหมาก่อสร้าง)คิดเป็นร้อยละ5เป็นเงิน47,000 บาท

ยอดการชำระคืนรวมเป็นเงิน23,012บาท(29ราย)ดอกเบี้ยซึ่งได้รับภายหลังปล่อยกู้ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2545ยอดรวมเป็นเงิน6,910บาท พบว่าร้อยละ80นำเงินไปใช้ตรงวัตถุประสงค์และโครงการที่ขอกู้แต่ทุกรายสามารถชำระคืนได้ตามกำหนด ยังไม่พบหรือมีสัญญาณการเกิดภาวะหนี้สูญแต่อย่างไร

2.ผลกระทบโดยตรง พบว่าแม้ว่าผู้กู้จะสามารถมีโอกาสนในการขอกำหนดจำนวนเงินกู้แต่การอนุมัติวงเงินกู้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการกองทุนฯอาจมีปัญหาการกำหนดจำนวนยอดเงินสูงกว่าความเป็นจริง และการช่วยเหลือญาติพี่น้องหรือคนสนิทในอัตราที่สูงกว่าผู้อื่น

-จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านมีสูงขึ้น มียอด ณ ปัจจุบันเงินฝากตั้งจะมี69,066.84บาท ปล่อยให้ผู้กู้เงิน 1รายเป็นเงิน5,000บาท โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ2ต่อเดือน จำนวนสมาชิกกองทุนฯมีทั้งสิ้น112ราย ทำให้เกิดการขอกู้เงินได้มีมากขึ้นและกำหนดวงเงินผู้กู้เงิน สามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยจาก5,000บาทสามารถกู้เพิ่มได้ถึง7,000บาท

-การขยายตัวของกิจการและการเกิดกิจการใหม่ๆขึ้นในท้องถิ่น มีบ้างเพียงเล็กน้อยเนื่องจากวงเงินให้ผู้กู้มีจำนวนน้อย มีเพียงการนำเงินมาหมุนเวียนในกิจการของตนเองเป็นส่วนใหญ่

3.ผลกระทบโดยอ้อม พบว่ากองทุนฯมีความเข้มแข็งมากขึ้น จากหมู่บ้านซึ่งไม่สามารถจัดตั้งกลุ่มใดๆได้เลย มาสู่หมู่บ้านซึ่งกำลังก้าวเดินสู่ความมั่นคง มีศักยภาพที่เพียงพอต่อการดำเนินกิจการต่อไปอีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนใกล้เคียงเพื่อสร้างแนวทางใหม่ๆต่อไปในการบริหารกองทุนหมู่บ้านต่อไป

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินการกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1.ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ เป็นตัวแปรหลักในการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย เช่นการเลี้ยงสุกรซึ่งเป็นกลุ่มผู้กู้ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด พบว่าเป็นอาชีพที่กระทำหรือดำเนินกิจการมานานมีประสิทธิภาพมาก รู้ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติดี ซึ่งเป็นการกู้ยืมเงินเพื่อปรับปรุงและก่อสร้างคอกเลี้ยงสุกรและซื้อลูกสุกรเพิ่ม

2. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว จากข้อที่1ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้สัมพันธ์กับความรู้ความสามารถของผู้กู้ เพราะว่าพื้นฐานการประกอบกิจการของผู้กู้ในหมู่บ้านหัวถนน การเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพที่แทบทุกครัวเรือนประกอบกิจการดังนั้นความสามารถในการหาตลาด,การประกอบอาชีพและการพัฒนาเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรล้วนเป็นผลจากการพัฒนาความสามารถของผู้กู้ และกลุ่มผู้กู้ที่ดำเนินการเลี้ยงสุกร, อาชีพปลูกผักสวนครัวเช่นผักคะน้า, กวางตุ้ง ฯลฯ มีการประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความสามารถที่ดำเนินการมาเป็นระยะเวลานาน มีเครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่ใกล้ชิดกันอยู่ในบริเวณที่ต่อเนื่องกันเช่นหมู่ที่8,9 ทำให้สามารถกำหนดราคาและรวมกลุ่มผู้ปลูกผักได้ง่ายเป็นต้น

3. ทรัพย์สินผู้กู้และเครือญาติ เหตุผลหนึ่งในการอนุมัติเงินกู้ให้ผู้กู้ที่มีวงเงินเกินสองหมื่นบาทต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันและการใช้ญาติพี่น้องเป็นผู้ค้ำประกันเพราะง่ายในการติดตามและความใกล้ชิดประกันความมั่นใจ อีกทั้งประวัติการเป็นหนี้สินโดยเฉพาะคนในหมู่บ้านเป็นเหตุผลหนึ่งในการตัดสินใจของคณะกรรมการกองทุนฯ ในการกำหนด วงเงินอนุมัติเป็นรายๆ ไปแต่ไม่เกิน 20,000บาทตามระเบียบกองทุนฯถ้ามีผู้ขอเกิน ต้องใช้หลักทรัพย์ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดวงเงินหลักทรัพย์จะใช้โฉนดที่ดินหรือสมุดทะเบียนรถมอเตอร์ไซด์สามารถใช้ได้ เนื่องจากมีผู้ขอเกินน้อยหลาย

4. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ จะพบแต่เพียงการขอกู้ธนาคารเฉพาะคนบางกลุ่มที่มีหลักทรัพย์ เช่นหนี้รศ.,หนี้เพื่อการซื้อหรือสร้างที่พักอาศัยเท่านั้นขณะที่การขอกู้ธนาคารเพื่อการประกอบอาชีพเช่นโครงการธนาคารประชาชนมีน้อยมากเนื่องจากอาชีพทั่วไปของคนในหมู่บ้านคือรับจ้างทั่วไป ซึ่งเป็นการยากที่ธนาคารจะอนุมัติเงินกู้แก่คนกลุ่มนี้ ทำให้กองทุนหมู่บ้านได้สร้างโอกาส สร้างความหวังในการเพิ่มรายได้เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน โดยเฉพาะคนระดับรากของประเทศ

5. หนี้สินนอกกรอบ จากการเปิดเผยว่ามีเป็นจำนวนมากเนื่องจากความต้องการทุนสำหรับประกอบอาชีพและ ไม่มีหลักทรัพย์หรืออาชีพที่มั่นคงไม่สามารถขอกู้ธนาคารได้ ส่วนใหญ่สมาชิกในหมู่บ้านมีหนี้สินที่สามารถเปิดเผยได้โดยเฉลี่ยรายละ15,000บาทเป็นอย่างต่ำอัตราดอกเบี้ยคิดร้อยละ10-20บาทต่อเดือน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบและปัญหาเป็นระบบลูกโซ่ต่อไป เช่นการเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว,การเล่นการพนันหรือหวังเสี่ยงโชคเพื่อหาราย,การออกจากโรงเรียนก่อนวัยอันควรของเยาวชนเป็นต้น

6. อาชีพหลักของผู้กู้ จากการสัมภาษณ์พบว่าอาชีพมีผลต่อการขอกู้ยืมเงินเช่นถ้าผู้กู้เป็นบุคคลซึ่งมีรายได้ประจำมีอาชีพมั่นคง การขอกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านจะมีน้อยมาก เนื่องจากมีแหล่งเงินกู้อื่นๆเป็นตัวเลือกที่ดีกว่า สามารถกู้ยืมเงินได้มากกว่า เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครู,การกู้ยืมเงิน

จากบริษัทเงินทุนต่างๆหรือผ่านบัตรเครดิตเป็นต้นแต่มีระเบียบข้อปฏิบัติมากกว่ามีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า และความต้องการรับผิดชอบการร่วมดำเนินการและบริหารงานกองทุนฯ โดยอาชีพที่ขอกู้เงินกองทุนฯมากที่สุดคืออาชีพเกษตรกรเช่นการปลูกผัก,การเลี้ยงสุกร,เลี้ยงไก่ไข่เป็นต้น

7.รายได้ของครอบครัว ส่วนเป็นปัจจัยต่อยอดการขอกู้ เนื่องจากถ้าผู้ข้อมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ จำเป็นต้องแสวงหาแหล่งเงินกู้เพิ่ม แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะสูงมากแต่ด้วยความจำเป็น และเมื่อมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน สามารถสร้างงานและเพิ่มรายได้ส่วนหนึ่งแก่ประชาชนได้เช่นครอบครัวที่มีบุตรมากโดยเฉพาะช่วงเวลาเปิดเทอม จำเป็นต้องใช้เงินมากจึงทำให้ช่วงเวลานั้นมีผู้มาติดต่อขอกู้เงินกองทุนฯจำนวนมาก

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1.จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนสามารถนำมาใช้หมุนเวียนการประกอบกิจการหรือการสร้างงานเพื่อเพิ่มรายได้บ้างแม้ว่าจำนวนวงเงินที่ปล่อยกู้และเวลาส่งคืนเงินกู้จะเป็นตัวผูกมัดการดำเนินกิจการที่ต้องอาศัยระยะเวลาและการป้องกันความล้มเหลว ซึ่งมีผลบังคับใช้กับผู้ทุกรายก็ตาม แต่ก็จุดประกายความหวังให้เกิดแก่ประชาชนระดับล่างของประเทศว่ารัฐบาลนี้ต้องการช่วยเหลือผู้ยากจนจริง ส่วนใหญ่อัตราวงเงินที่คณะกรรมการอนุมัติคือ5,000-10,000บาทประมาณ40ราย และไปใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

2.เงินอื่นๆ พบว่า บางครั้งจำนวนเงินที่อนุมัติหรือปล่อยวงเงินกู้จะไม่เพียงพอต่อการความต้องการที่แท้จริง แต่ก็สามารถช่วยได้เฉพาะการ จึงต้องอาศัยวิธีการอื่นๆเช่นการหาแหล่งเงินกู้อื่นๆหรือการให้ผู้อื่นกู้แทนเป็นต้น

3.สถานที่และวัตถุดิบ ส่วนใหญ่การดำเนินกิจการหรือประกอบอาชีพส่วนกระทำที่บ้านพักอาศัยเป็นหลักจึงไม่ประสบปัญหาการเช่าที่หรือหาสถานที่เพื่อประกอบกิจการมากนัก ในส่วนวัตถุดิบ เนื่องจากชุมชนอยู่ใกล้ตัวเมืองเส้นทางคมนาคมสะดวกจึงไม่ประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบเช่นการเลี้ยงสุกร สามารถหาซื้อได้ภายในหมู่บ้าน เนื่องจากมีมากและเป็นแหล่งซื้อขายลูกสุกรโดยเฉพาะ

4.เทคนิควิธีการทำงานขึ้นอยู่กับความรู้หรือประสบการณ์ที่สั่งสมหรือถ่ายทอดกันมา และการแสวงหาความรู้ใหม่ๆตลอดเวลาแต่ก็มีส่วนน้อยเนื่องจากการขาดความกระตือรือร้นในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ

5.กำลังทำงาน เนื่องจากเป็นกิจการหรืออาชีพที่มีขนาดเล็กดังนั้นการใช้แรงงานคนเดียวหรือภายในครอบครัว จึงเป็นวิธีการที่ดำเนินการมากในหมู่บ้านหัวถนนแห่งนี้

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1.การทำการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลรายพบว่าไม่สามารถระบุได้เนื่องจากการประกอบกิจการที่ใช้ความรู้ความสามารถที่สั่งสมมายาวนาน หรือการรับช่วงต่อจากบรรพบุรุษและมีต้องการดำเนินกิจการต่อไป

2.การหาตลาดที่ดี พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการล้วนมีตลาดซึ่งเป็นประจำอยู่แล้วและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบมาก เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนี้มานาน

3.การหาวัตถุดิบที่ดี พบว่าส่วนใหญ่มีผู้ส่งวัตถุดิบเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเป็นประจำ แต่ด้วยหมู่บ้านอยู่ใกล้ตัวเมือง จึงทำให้การซื้อวัตถุดิบมีราคาถูกและมีหลายแบบให้เลือก

4.การทำบัญชี พบว่าน้อยมากที่มีการทำบัญชีโดยเฉพาะผู้ประกอบการหรืออาชีพขนาดเล็ก ยกเว้นอาชีพที่จำเป็นต้องมีเงินหมุนเวียนตลอดเวลาหรือคิดเป็นร้อยละ 5 ของยอดผู้กู้ทั้งหมด

5.การวิเคราะห์ประเมิน เป็นขั้นตอนหนึ่งในการสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาและการดำเนินกิจการ พบว่าถ้ากิจการหรืออาชีพใดๆมีผลกระทบผู้ประกอบการนั้นๆจะนำผลมาวิเคราะห์เพื่อดำเนินการต่อไป

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1.ผลโดยตรง พบว่าผู้กู้สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่กิจการหรืออาชีพนั้นๆเป็นส่วนใหญ่ และนำมาลดรายจ่ายในรูปแบบต่างๆ เช่น การเลี้ยงสุกรสามารถนำเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภค มาเป็นอาหารสุกรได้และการเลี้ยงไก่ไข่ สามารถขายไข่ไก่และนำผลผลิตที่เหลือมาแปรรูปเป็นขนมต่างๆได้ หรือนำมาบริโภคในครัวเรือนได้

2.ผลกระทบโดยตรง พบว่ามีการเพิ่มหรือขยายปริมาณการผลิตมากขึ้นก่อให้เกิดการสร้างงานเช่นการจ้างงานหรือการเพิ่มรายได้มากขึ้นและมีการนำเทคนิคหรือวิธีการใหม่มาช่วยในการเพิ่มผลผลิตมากขึ้นเช่นการเพิ่มยอดการผลิตขนมจำเป็นต้องมีคนงานเพิ่มเพื่อการผลิตให้ทันต่อการจัดจำหน่าย ซึ่งทำให้เกิดการจ้างงานของคนในหมู่บ้าน

3.ผลกระทบโดยอ้อม พบว่าผู้กู้มีโอกาสนำความรู้ความสามารถของตนเอง มาพัฒนาและสามารถพึ่งตนเองได้รวมทั้งสร้างศักยภาพและมีความมั่นใจในการประกอบกิจการของตนเองได้ต่อไปในอนาคต

3.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

3.1การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

3.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า

1.การมีกองทุนหมู่บ้าน ก่อนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหัวบ้านหัวถนนไม่เคยมีการจัดตั้งกองทุนใดได้สำเร็จเลย เนื่องจากความขัดแย้งภายในเพราะการไม่มีระเบียบกองทุนฯ,คณะกรรมการ

กองทุนฯก่อให้เกิดความขัดแย้งในการกำหนดวิธีการกู้เงินเป็นต้นแต่เมื่อรัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโดยใช้วิธีปฏิบัติแนวทางเดียวกันจึงสามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านได้ นับเป็นกองทุนแรกที่สามารถจัดตั้งได้สำเร็จซึ่งได้รับความช่วยเหลือในการจัดตั้งจากหน่วยงานภาครัฐเช่นพัฒนาการตำบล,สมาชิกอบต.,และปลัดและประธานอบต.

2.การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน มีการกระจายเสียงผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านเพื่อแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและเมื่อสมาชิกในหมู่บ้านมีข้อสงสัยประธานกองทุนได้มีการศึกษา,สอบถามผู้รู้เพิ่มเติม เพื่อให้รู้ข้อมูลที่ถูกต่อทำให้ร้อยละ90 ของสมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

3.ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน พบว่าร้อยละ95 มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน

4.การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน พบว่าสมาชิกร้อยละ95เห็นด้วยเพื่อใช้ป็นแนวทางในการจัดตั้งกองทุนฯและสามารถนำหลักการมาร่างเป็นระเบียบกองทุนฯ

5.แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน พบว่า ณ ปัจจุบันกองทุนดำเนินงานไปได้ด้วยดีกว่าที่คาดของหลายๆฝ่ายเนื่องจากความเสียสละและความร่วมมือของคณะกรรมการกองทุนบางท่านโดยเฉพาะประธานกองทุนฯและเหรัญญิกกองทุนฯ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเจริญเติบโตของกองทุนหมู่บ้าน

6.ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านพบว่ายอดสุทธิณวันที่5สิงหาคมพ.ศ.2545มีจำนวนสมาชิกกองทุน112คนมีเงินออมและเงินทุน69,066.84บาทและยอดเงินคงเหลือของกองทุน1ล้านบาทคือ328,00 บาท

3.1.2ระบบการบริหารกองทุน พบว่า

1.คณะกรรมการกองทุนฯ พบว่ามีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตรงตามระเบียบกองทุนฯทุกประการและมีจำนวนคณะกรรมการบริการกองทุน12คนโดยมีสตรีเป็นคณะกรรมการ6คน

2.ระเบียบบริหารกองทุน พบว่ามีการร่วมมือกันระหว่างคณะกรรมการกองทุนฯและสมาชิกในหมู่บ้านร่วมกันร่างระเบียบกองทุนฯ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวิถีชุมชนมากที่สุด

3.การร่วมกันดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน พบว่ามีการประชุม,การรับสมัครสมาชิก,การจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน แต่เป็นการจัดทำเฉพาะคณะกรรมการบางส่วน เนื่องจากการไม่ใส่ใจในหน้าที่ และความไม่เต็มใจในการเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ

4.การตัดสินใจกู้ พบว่ามีการปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการและพิจารณาตามระเบียบกองทุนฯ เช่นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและมีจำนวนผู้กู้ที่ได้รับความพอใจในการพิจารณาเงินกู้ร้อยละ90ของผู้กู้ทั้งหมด

5.การจัดสรรผลประโยชน์ มีการกำหนดชัดเจนในระเบียบกองทุนฯ ณ ปัจจุบันมีจำนวนดอกเบี๋ยที่ได้รับ 23,012บาท

3.1.3การเรียนรู้พึ่งตนเอง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการพึ่งพาตนเองโดยใช้หลักปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.4การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่าสมาชิกในหมู่บ้านร้อยละ95 มีความรู้สึกรักและเข้าใจการดำเนินงานของกองทุนฯว่าต้องช่วยกันรักษาและปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติของกองทุนฯ เพื่อให้กองทุนสามารถดำเนินงานได้และเป็นที่พึ่งของสมาชิกในหมู่บ้าน ในอนาคต โดยไม่ต้องกู้หนี้ จากแหล่งอื่น ที่มีดอกเบี้ยแพง

3.1.5การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่าศักยภาพที่สำคัญทำให้กองทุนดำเนินงานได้คือการที่สมาชิกในหมู่บ้านเป็นคนดั้งเดิมมีความผูกพัน,สังคมตามวิถีไทย เดิมๆ แม้ว่าการกู้ยืมส่วนใหญ่จะเป็นการกู้ยืมเพื่อขยายกิจการขึ้นเล็กน้อยโดยเฉพาะด้านการเกษตร แต่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ใช้แรงงานของคนในครอบครัวเป็นหลักแต่มีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นตามลำดับ

3.2ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อที่1.1-1.4 พบว่า

3.2.1ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1.การที่มีผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีความเสียสละ,รักท้องถิ่นและเป็นที่เคารพของคนในหมู่บ้าน

2.สมาชิกในหมู่บ้านเป็นกลุ่มคนดั้งเดิม มีความสนิทและรู้จักกันเป็นอย่างดี ทำให้การติดต่อประสานงานได้ง่ายขึ้น

3.2.2ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1.การขาดความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเนื่องจากการประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่มีเวลาให้การสนใจอย่างอื่น

3.3การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่ามีการติดต่อพูดคุยและหาความรู้ใหม่ๆ กับการดำเนินกิจการเช่นอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกรมีการติดต่อปศุสัตว์อำมาช่วยเหลือคำแนะนำเกี่ยวกับโรคและอาหารของสุกรเป็นต้น

ความเข้มแข็งของชุมชน

3.4ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ต้องประกอบด้วย กลุ่มหรือองค์กรต่างๆรวมกันเป็นเครือข่าย บริหารจัดการภายในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เช่นการมีความสามัคคี , มีความซื่อสัตย์ , มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน , มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นต้น

3.5ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่น พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ90ให้ทัศนคติว่าต้องมีผู้นำที่เข้มแข็ง,มีการติดต่อประสานงานและประชุมภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ,สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกรักในท้องถิ่น,มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน,มีการยกย่องผู้ทำความดีและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1.สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยถนน ตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1.ความเป็นมาของการประเมินโครงการ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลที่ต้องการสร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ว่างงานในท้องถิ่นนั้นๆ มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและสามารถประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของรัฐบาลที่มีขนาดใหญ่ ได้ครอบคลุมมากที่สุด โดยกำหนดเป็นการศึกษาควบคู่กับการออกปฏิบัติงานในพื้นที่และชุมชนที่รับผิดชอบ โดยสรุปผลการประเมินโครงการในรูปสารนิพนธ์ต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.เพื่อให้ทราบว่าคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านห้วยถนน บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของกองทุนทั้งรื้อรื้อรื้อรื้อเพียงใด

2.เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมิน เป็นแนวทางปรับปรุงการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านห้วยถนนต่อไป

3.เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางการตัดสินใจของรัฐบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและกองทุนเมืองต่อไป

3.วิธีดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

1.ศึกษาเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.ศึกษาสภาพและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านห้วยถนน

3.เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แบบรายงาน 1-12 เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

สรุป

4.สรุปเป็นรายงานการวิจัย ตามรูปแบบและขั้นตอนที่กำหนด

4.ผลการศึกษา

1.ผู้นำชุมชนเป็นจุดแข็งที่สุด ที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านดำเนินงานได้ประสบผลถึงปัจจุบัน

2.มีการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ ชัดเจนและตรวจสอบได้

3.มีการกำหนดวงเงินกู้ที่ชัดเจนและพิจารณาตามสภาพการประกอบกิจการหรืออาชีพเป็น

เกณฑ์

4.ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสภาพหนี้ และส่วนใหญ่ใช้ประสบการณ์ดั้งเดิม เป็นตัวกำหนดการดำเนินงาน

5.ยังไม่มีการจัดทำบัญชีส่วนควมมากนัก เนื่องจากเป็นกิจการขนาดเล็ก การดำเนินงานใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก และยังไม่มีการบูรณาการเชื่อมโยงกับท้องถิ่นอื่นมากนัก

5.อภิปรายผล

1.การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหัวถนน ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ1การเกิดกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นกองทุนแรกของหมู่บ้านที่จัดตั้งได้สำเร็จ เพราะเกิดจากการช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐเช่น พัฒนาการตำบล,ปลัดและประธานอบค. การได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในหมู่บ้านการกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบที่แน่นอนจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและเมืองแห่งชาติ สามารถปฏิบัติและยอมรับได้ทุกฝ่ายจึงสามารถจัดตั้งกองทุนได้สำเร็จ

วัตถุประสงค์ข้อ2การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหัวถนนได้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนแต่เวลาดำเนินงานจริงผู้ที่รับผิดชอบมีเพียงประธานกองทุนฯ,คณะกรรมการบางท่านเท่านั้น เนื่องจากการไม่ต้องการรับผิดชอบการดำเนินงานกองทุนและมีความไม่เต็มใจที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ3การมีการเรียนรู้พึ่งตนเองในอติการปฏิบัติหรือการพัฒนาจากภาครัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้รับจากภาครัฐ โดยรัฐไม่พยายามปลูกฝังกระบวนการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง จึงจำเป็นที่โครงการกองทุนหมู่บ้านได้ริเริ่มสร้างกระบวนการให้ประชาชนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆและพัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง แต่เนื่องจากสมาชิกในหมู่บ้านหัวถนนส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยและมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนมาก ทำให้ไม่ต้องการเปิดรับความรู้หรือวิทยาการใหม่ๆ จึงจำเป็นที่กระตุ้นและสร้างแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองให้มากที่สุด

ส่วนวัตถุประสงค์ข้อ4ว่าด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมและข้อ5การมีสภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่ามีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์กำหนด

2.ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1ปัจจัยด้านบวก

2.1.1ประสบการณ์จากความล้มเหลวในการจัดตั้งกองทุนที่ผ่านมา เป็นบทเรียนที่ทำให้การจัดตั้งและดำเนินการของกองทุนฯมีความระมัดระวังมากขึ้น

2.1.2ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้,เชื่อมโยงกับชุมชนอื่น พัฒนาเป็นเครือข่ายในอนาคตต่อไป

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่1ควรมีการจัดทำขั้นตอนวิธีการที่เป็นหลักการปฏิบัติทั่วไปแก่กองทุนฯทุกแห่งเพื่อได้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันเพื่อง่ายในการตรวจสอบและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการกองทุนฯสามารถดำเนินการได้ทันที

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะควรใช้เวลาในการทำวิจัยและประเมินผลโครงการมากกว่านี้ หรือครบกําหนดการชำระคืนเงินกู้ยืมเช่น1ปี เพื่อสามารถวิจัย,วิเคราะห์ได้ง่ายและมีค่าความคลาดเคลื่อนน้อยลง

บรรณานุกรม

- โกศล วงศ์สวรรค์และสถิต วงศ์สวรรค์.(2542).ปัญหาสังคมไทย.กรุงเทพฯ:รวมสาส์น(1977).
- โกศล วงศ์สวรรค์,สุธีรา ศุลยเสถียรและสถิตวงศ์สวรรค์.(2542).ปัญหาสังคมไทย.กรุงเทพฯ:รวมสาส์น(1977).
- สมหวัง พิธิยานุวัตร.(บรรณานุกรม).(2544).รวมบทความทางการประเมินโครงการ.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

